

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1931 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående inordnande av försäljning från s. k. kiosker under bestämmelserna i gällande butikstängningslag.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 135 i första kammaren av herr Åkerberg och nr 190 i andra kammaren av herr Nygren.

I motionerna, vilka äro likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Konungen hemställa om utredning och förslag i syfte att 1919 års butikstängningslag ändras därhän, att sådan försäljning, som bedrives från s. k. kiosker, ej må undantagas från lagens restriktiva bestämmelser.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionerna.

Enligt lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse (den s. k. butikstängningslagen) gäller såsom huvudregel, att handelsbod må hållas öppen allenast å söckendagar mellan klockan 8 f. m. och klockan 7 e. m.

Häriifrån göres i lagen undantag *dels* för tiden 10—23 december, då bod må hållas öppen till klockan 8 e. m., *dels* för bod, där handel idkas med mejeriprodukter, ägg, margarin eller bageri- och konditorivaror, vilken bod må för försäljning enbart av dylika varor öppnas en timme tidigare och hållas öppen en timme längre än förut är sagt, *dels ock* beträffande handel å sön- eller helgdag, i det att bod då må hållas öppen för försäljning enbart av livsmedel av ovan angivna slag ävensom av färsk frukt eller levande blommor å tid mellan klockan 7 och klockan 10 f. m.

De tider, som sålunda i lagen fastställts för öppethållande av handelsbod, kunna emellertid genom beslut av vederbörande kommunala representation inom vissa i lagen angivna gränser inskränkas eller utvidgas, allt efter som sådant påkallas av särskilt förhållande inom respektive kommun. Beträffande söckendag är det sålunda möjligt att i nämnda ordning få öppet-hållandet inskränkt med högst 4 timmar samt utsträckt för stad eller köping med högst 1 timme på morgonen och 1 timme på aftoneu och för annan kommun med högst 2 timmar på morgonen och 2 timmar på aftonen. Vad åter angår sön- eller helgdag kan det i lagen medgivna öppet-hållandet där- under för försäljning av vissa varuslag i enahanda ordning antingen in-

Gällande bestämmelser i ämnet.

skränkas eller helt förbjudas eller ock utsträckas att gälla jämväl tiden mellan klockan 10 och klockan 11 f. m. samt högst 2 timmar å tid efter klockan 1 e. m. I fråga om företag av samma slag må ej meddelas olika bestämmelser, med mindre sådant kan ske utan obehörigt gynnande av vissa företag. För att äga giltighet skola kommunala myndigheters beslut av nu ifrågavarande slag fastställas av vederbörande länsstyrelse.

Under tid, då handelsbod av visst slag ej må hållas öppen, må enligt 8 § andra stycket vara, varmed handel i dylik bod idkas, ej heller annorstädes för allmänheten hållas till salu, med mindre länsstyrelsen med hänsyn till särskilt förhållande därtill lämnat tillstånd.

Emellertid äro enligt 15 § från tillämpning av stadgandena i lagen undantagna, bland annat:

dels för resande avsedd försäljning vid järnvägs- eller ångbåtsstation, i järnvägsvagn eller å fartyg,

dels försäljning, som bedrivs under utövning av eller i samband med kafé- eller restaurangrörelse och antingen sker allenast till förtäring eller förbrukning å stället eller ock avser försändning eller avhämtning av lagad mat, tillagade alkoholfria drycker eller svagdricka,

dels försäljning av tidningar, som bedrivs utomhus eller till gäster å kafé- eller restauranglokal, och

dels försäljning utomhus och allenast i mindre omfattning av matvaror, läskedrycker, blommor eller dylikt.

*Lagens för-
arbeten m. m.*

Enligt lagen den 5 juni 1909 om förbud mot handels idkande under vissa tider av dygnet, vilken lag gällde närmast före 1919 års butikstängningslag, kunde, därest inom stad, köping eller municipalsamhälle yppades behov av förbud mot att handelsbod å söckendag hölles till salu öppen utöver viss tid, sådant förbud meddelas av vederbörande kommuns beslutande myndighet. Förbud kunde även meddelas mot handelsbods öppethållande å helgdag, i den mån hinder för öppethållande icke förelåg redan enligt strafflagen. Meddelat förbud skulle för att få gällande verkan fastställas av länsstyrelsen. Från lagens tillämplighetsområde undantogs emellertid, bland annat, för resande avsedd försäljning vid järnvägs- eller ångbåtsstationer, i järnvägsvagnar eller å ångbåtar ävensom utomhus bedriven försäljning av tidningar eller i mindre omfattning av matvaror, läskedrycker eller dylikt samt försäljning utomhus, om den idkades i samband med värdshusrörelse.

Vid framläggande av förslag till 1909 års lag framhöll föredragande departementschefen beträffande ovannämnda undantag huvudsakligen följande. Det syntes lämpligt att helt undantaga den försäljning av böcker, tidningar och dylikt, som bedrevs i samband med järnvägs- eller ångbåtstrafik till den resande, allmänhetens betjänande, då denna handel för att fylla sitt ändamål borde vara obunden av en till vissa klockslag fixerad tidsbegrän- ning. Av huvudsakligen samma skäl syntes överhuvud handel med tidningar böra undantagas från lagens bestämmelser. Att värdshusrörelse inomhus icke vore att hänföra till bodhandel och följaktligen icke berördes av de

föreslagna bestämmelserna, vore tydligt. Däremot kunde tvekan uppstå i avseende å den försäljning, som i samband med värdshusrörelse ofta bedrevs utomhus, särskilt i trädgårdar eller å andra öppna platser utanför restauranger och kaféer. Som denna försäljning, vilken tillhörde värdshusrörelsen, borde i fråga om tidsbegränsning följa de för denna gällande regler, förefölle det vara lämpligt att uttryckligt undantaga sådan försäljning. Jämväl annan försäljning utomhus, även under rätt sena tider å dygnet, av en del matvaror, läskedrycker och dylikt torde hava ingått i allmänhetens vanor; och då densamma — som säkerligen beredde uppehälle åt icke så få personer, oftast utan anlåtande av annan arbetskraft än dens, för vars räkning försäljningen skedde — icke torde föranleda någon olägenhet, om den idkades endast i mindre omfattning och stode i överensstämmelse med gällande allmänna ordningsregler, syntes den likaledes böra lämnas utanför den föreslagna lagstiftningen.

I fråga om de undantag från lagens tillämplighetsområde, som upptagits i 1919 års lag, anförde dåvarande chefen för socialdepartementet vid lagförslaget remitterande till lagrådet bland annat följande. De i 1909 års lag angivna undantagen torde i huvudsak alltjämt böra gälla, dock med vissa jämkningar. Sålunda torde böra undantagas all sådan försäljning i samband med kafé- eller restaurangrörelse, som avsåge allenast förtäring eller förbrukning å stället. Genom detta undantag skulle konditorierna bliva oförhindrade att å annan tid, än då butik finge hållas öppen, utskänka kaffe, te, och dylika drycker ävensom att till förtäring å stället försälja bakverk o. d. Kringsändandet av lagad mat eller tillagade alkoholfria drycker på rekvisition från kaféer och restauranger borde givetvis även göras oberoende av ifrågavarande lagstiftning, varjämte försäljning av tidningar till gäster å dylika ställen borde lämnas utanför den ifrågasatta regleringen. Likaledes syntes lämpligt att undantaga sådan försäljning av blommor och kransar, som ägde rum utomhus i mindre omfattning, exempelvis vid begravningsplatser och kyrkogårdar.

Vid 1919 års riksdag lämnades det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget utan erinran uti förevarande delar.

Frågan om ordnande av den s. k. kioskhandeln är föremål för utförlig behandling i en av Sveriges köpmannaförbund den 8 maj 1924 till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse, däri förbundet anhållit om ändring och komplettering av butikstängningslagen i vissa närmare angivna hänseenden. I denna skrivelse har förbundet anfört bland annat följande:

En företeelse, som torde vara värd statsmakternas särskilda uppmärksamhet, enär den hotar att helt förtaga värdet av gällande butikstängningslag, är den vitt florerande kioskhandeln. På tider, då de vanliga handelsbodarna av lagen åläggas att hålla stängt, bedriva de talrikt förekommande kioskerna en omfattande rörelse, varigenom den lojala handelsnäringen lider uppenbart avbräck. Av förefintliga kiosker finnas tvenne kategorier, av vilka den ena på vissa villkor torde vara undantagen från butikstängningslagens tillämpning, under det att den andra otvivelaktigt bör vara underkastad lagens föreskrifter.

Framställning från Sveriges köpmannaförbund den 8 maj 1924.

Den förra kategorien utgöres huvudsakligen av de s. k. järnvägskioskerna, för vilkas undantagsställning torde kunna åberopas § 15 mom. 3, där denna rörelse definieras såsom »för resande avsedd försäljning vid järnvägs- eller ångbåtsstation etc». Under skydd av nämnda bestämmelse bedriva dessa kiosker snart sagt dygnet om sin verksamhet med huvudintresset riktat på den bofasta befolkningen. Ehuru försäljningen enligt lagen skall vara begränsad till resenärer, föreligga otaliga rapporter om att försäljning ofta pågår under tider, då tåg varken komma eller gå. Från en stad berättas sålunda, att järnvägskiosken hålles öppen bland annat söndagar från kl. 6—10 e. m., ehuru under denna tid endast ett tåg anländer kl. 9 e. m. Här skildrade tillvägagångssätt synes stå i uppenbar strid med lagens bestämmelser och därför böra av allmän åklagare beivras. Att detta så sällan sker torde kunna förklaras därav, att lagens föreskrifter icke äro tillräckligt tydligt formulerade samt av svårigheten att lagligt bevisa, att försäljning skett till icke resenärer. Ett betydligt bättre tillstånd härutinnan torde lämpligen kunna ernås genom sådan komplettering av lagen, att järnvägskiosks öppethållande, då vanlig butikshandel är förbjuden, begränsas till viss tid före och efter tågs ankomst eller avgång.

Det andra slaget kiosker äro sådana, som icke hava någon förbindelse med trafikväsendet, av vilka under senare år uppstått ett mycket stort antal. Handel, som bedrivs av sådan kiosk, bör otvivelaktigt betraktas såsom jämställd med försäljning i bod och torde sålunda vara underkastad butikstängningslagens begränsning av tiden för dess idkande. Sådan kioskhandel torde nämligen icke kunna inrangeras under undantagsbestämmelsen i § 15 mom. 7, som avser »försäljning utomhus och allenast i mindre omfattning av matvaror etc». Att med visshet uppdraga gränslinjerna mellan sådan försäljning, som avses i sistnämnda lagrum, och försäljning i bod är visserligen i avsaknad av legala definitioner icke lätt, men att döma av den praxis, som tillämpas i Stockholms stad och län, synes sistnämnda lagrum endast böra avse anordningar utomhus av mera tillfällig beskaffenhet, t. ex. salustånd, under det att försäljning från kiosk av mera permanent karaktär torde böra jämsställas med butikshandel.

Beträffande försäljning av tobaksvaror från kiosker under tid, då butikstängningslagen lägger hinder i vägen för försäljning av dylika varor i bod, blir frågan i varje särskilt fall, huruvida undantagsbestämmelserna i § 15 skola tillämpas eller icke. Den undantagsbestämmelse, som här kan ifrågakomma, är den, som rör »försäljning, som bedrivs under utövning av eller i samband med kafé- eller restaurantrörelse och antingen sker allenast till förtäring eller förbrukning å stället eller ock avser försändning eller avhämtning av lagad mat, tillagade alkoholfria drycker eller svagdricka». Försäljas tobaksvaror i samband med dylik rörelse och på sagda villkor i övrigt, lägger butikstängningslagen intet hinder i vägen. Vad som menas med kafé- och restaurantrörelse är ej lätt att med visshet säga; men säkert torde vara, att vanliga kiosker, där läskedrycker och konditorivaror serveras vid disken, icke äro att anse som kaféer eller restauranter. Den i stor utsträckning tillämpade metoden att uppställa som villkor för tobaksförsäljning jämväl försäljning av chokladbit eller dylikt är förmodligen avsedd att giva sken av kaféerörelse, på grund varav försäljningen skulle vara laglig. Som förfarandet nu vanligen tillgår torde emellertid säljaren göra sig skyldig till tvenne lagbrott, eftersom försäljningen till avhämtning av både tobaksvaror och choklad är förbjuden i butikstängningslagen. Denna tolkning överensstämmer med den av polisdomstolen i Stockholm vid åtal mot åtskilliga kiosker för olaga tobaksförsäljning tillämpade.

Någon särskild lag angående reglering av kioskhandeln finnes icke och torde ej heller hava någon uppgift att fylla, eftersom ju detta slag av handel

är jämförlig med handel i bod, varom ju detaljerade bestämmelser finnas. I fall av överträdelse av butikstängningslagen är alltså vederbörande allmän åklagare skyldig att inskrida efter härom gjord anmälan. Att åtal i dylika fall så ofta underlåtas, torde huvudsakligen bero på obekantskap med butikstängningslagens rätta innebörd. För att vinna rättelse av missförhållanden i berörda avseende erfordras sålunda icke egentlig lagändring utan endast sådant förtydligande av lagen på vissa punkter, som kan minska åklagaremyndigheternas tvekan att ingripa.

Förbundet vill ej underlåta att i detta sammanhang påpeka, att den florerande kioskhandeln ej blott är till uppenbart men för den lojala butikshandeln, utan även måste anses innebära olägenheter för den köpande allmänheten. Det torde sålunda vara allmänt känt, att kioskhandeln i stor utsträckning tillämpar försäljningspriser, som äro avsevärt högre än motsvarande priser inom detaljhandeln i bod, och detta ehuru kioskers omkostnader böra vara ojämförligt lägre än butikshandelns. I avsaknad av konkurrens från butikshandelns sida å tider, då den lojala handelen lagenligt är inställd, hava kiosker trots omnämnda prispolitik alla möjligheter att bedriva en omfattande rörelse.

Att kioskhandeln är ett synnerligen lukrativt företag utan behov av privilegierad ställning, synes bland annat framgå av det förhållandet, att, enligt å patent- och registreringsverket tillgängliga siffror, ett visst kioskföretag i aktiebolagsform under år 1922 hade en vinst, som var en halv gång större än aktiekapitalet, och detta under ett verksamhetsår, som för detaljhandeln i allmänhet var allt annat än inkomstbringande.

Köpmannaförbundets ifrågavarande skrivelse remitterades av Kungl. Maj:t den 27 maj 1924 till socialstyrelsen för utlåtande. På anmodan av socialstyrelsen avgåvos yttranden över framställningen av åtskilliga myndigheter och sammanslutningar.

Yttranden
över
köpmanna-
förbundets
framställning.

Förslaget om begränsning av tiden för öppethållande av *s. k. järnvägs-kiosker* tillstyrktes av Sveriges tobakshandlares riksförbund och kvinnliga kontorist- och expeditföreningen i Stockholm samt länsstyrelserna i Jönköpings, Kalmar, Blekinge och Hallands län ävensom, ehuru i mindre tydlig form, av länsstyrelserna i Kronobergs, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands och Kopparbergs län. Köpmannaförbundets förslag vann även anslutning från Smålands och Blekinge handelskammare samt Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare.

Sveriges tobakshandlares riksförbund anförde bl. a. följande. Endast i undantagsfall vore dessa kiosker belägna inom spärrat område. Så länge försäljningen begränsades till tidningar och pressalster, vore den icke på något sätt illojal eller äventyrlig för övriga köpmän, men utvecklingen hade den senaste tiden omvandlat dessa kiosker till verkliga handelsbodas, vilka genom uppenbart kringgående av lagens andemening bedrovo sin huvudsakliga försäljning bland den bofasta befolkningen och därtill på tider, då övriga köpmän vore lagligen förhindrade tillgodose kundkretsen.

Avstyrkande yttranden avgåvos däremot av aktiebolaget Alga, svenska tidningsutgivareföreningen, aktiebolaget svenska pressbyrå, överståthållareämbetet samt länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Örebro,

Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län. Likaså avstyrkte bl. a. polismästaren i Stockholm, poliskamrarna i Malmö och Norrköping, magistraterna i Uppsala och Linköping samt handelskammaren i Göteborg köpmannaförbundets förslag. Länsstyrelserna i Örebro och Norrbottens län framställde särskilda förslag till frågans lösning.

Såsom skäl för sitt avstyrkande av förbundets förslag androgo nämnda myndigheter och sammanslutningar bl. a. följande. Det vore endast de större järnvägsioskerna, en del stadskiosker och vissa andra, som kunde existera endast på pressalsterrörelsen. Övriga kiosker vore baserade på och ekonomiskt avhängiga av rörelsens kombination med avyttring av en del andra handelsartiklar, huvudsakligen tobak och sötsaker. Cirka 90 % av samtliga kiosker för kombinerad handelsrörelse vore förlagda till statens och enskilda järnvägars stationer eller vid stationer för elektrisk förortsbanetrafik. Skulle de petitionerande konkurrenterna lyckas i sitt uppsåt att också få kiosker- nas tidningsförsäljning beroende av stängningslagen, uppkomme därigenom fullständigt katastrofala verkningar för aktiebolaget svenska pressbyrån och för tidningarna, särskilt dagspressen. Även om under en sammanhängande tidrymd av några timmar tåg vid en station varken skulle ankomma eller avgå, syntes däri knappast ligga tillräcklig anledning till att införa en begränsning av tiden för dessa kioskers öppethållande. Icke ens såsom skydd för vissa näringsidkare mot en icke önskvärd konkurrens, därest ett sådant skydd kunde anses lämpligt, vore en dylik begränsning tillräckligt motiverad. För all försäljning från kiosker å tider, då handelsbodarna hölles stängda, torde nämligen gälla, att den konsumtion, som därigenom tillgodosages, vore av rent tillfällig beskaffenhet. Därest möjligheten till inköp för omedelbar förbrukning borttoges, komme detta hindrande av konsumtionen icke bodhandelns utöfning till godo. En bestämmelse i enlighet med köpmannaförbundets förslag bleve utan betydelse i fråga om större järnvägsstationer och bleve även skäligen besvärlig både i fråga om tillämpning och övervakning.

Socialstyrelsen anförde för egen del i sitt den 11 november 1926 avgivna yttrande beträffande järnvägsioskerna följande:

Ehuru lagtextens avfattning icke giver något direkt stöd för en sådan tolkning, torde det, såvitt man kan döma, ha varit lagstiftarens mening, att förevarande undantag från lagens tillämpning skulle tillgodose de resandes men icke orsbefolkningens i allmänhet behov. Då det emellertid svårigen kan begäras, att vederbörande skulle kunna skilja mellan resande och andra, som hava tillgång till den plats, där försäljningen äger rum, har bestämmelsen erhållit sin ovan angivna avfattning.

Att försäljning sker till andra än resande, torde icke kunna förnekas. Denna försäljning lär emellertid bedrivas endast i mindre omfattning och knappast avse andra varor än tidningar och böcker, bageri- och konditorivaror, läskedrycker, frukt samt tobak och möjligen även vissa matvaror, såsom smörgåsar o. d. Det gäller alltså huvudsakligen sådana varuslag, vilkas försäljning utomhus, åtminstone om den bedrives i mindre omfattning, är tillåten enligt andra undantagsbestämmelser i 15 §.

Beträffande större järnvägsstationer infalla tågens ankomst- och avgångstider så nära varandra, att något avbrott i försäljningen icke gärna kan före-

skrivs. Den av köpmannaförbundet föreslagna anordningen skulle för öf-
rigt knappast å mindre frekventerade stationer låta sig genomföra i prak-
tiken. För såväl kioskinnehavarna som den i kioskerna anställda personalen
skulle det tydligtvis medföra stora svårigheter och obehag, om de skulle
vara nödgade att flera gånger om dagen avbryta försäljningen och stänga
kioskerna. Och hur skulle man förfara, då, såsom stundom är fallet, tågen
ankomma eller avgå på andra tider än de i tidtabellen fastställda? Givetvis
måste det även möta starka betänkligheter att påbjuda åtgärder, som för
den därav berörda personalen skulle medföra en i hög grad splittrad och
målhända även oregelbunden arbetstid. Därtill kommer, att övervakningen
av lagens tillämpning, i händelse köpmannaförbundets förslag vunno beak-
tande, skulle möta avsevärda svårigheter. Ej heller synes av länsstyrelsen
i Norrbottens län framställt förslag att åt de lokala myndigheterna inrymma
befogenhet att bestämma försäljningstiderna vid tågs och båtars ankomst
och avgång vara ägnat att i avsevärd mån förminska olägenheterna av det
ifrågavarande systemet.

Slutligen må nämnas, att av länsstyrelserna i Örebro och Norrbottens
län ifrågasatts att begränsa ifrågavarande försäljning till att avse allenast
vissa varuslag. Försäljningen i järnvägskiosker avser emellertid, såvitt sty-
relsen har sig bekant, nästan undantagslöst blott de ovan angivna varu-
slagen, i avseende å vilka någon inskränkning icke lämpligen synes kunna
ifrågakomma.

Om några ändringar av förevarande undantagsbestämmelse skulle anses
böra ifrågakomma, synas desamma huvudsakligen böra gå ut på att från
undantaget utesluta sådana kiosker, som äro belägna på något avstånd från
stationen, samt att med försäljning å järnvägs- och ångbåtsstation jämställa
sådan försäljning, som äger rum å station för andra trafikmedel, såsom spår-
väg, omnibus, motorfartyg etc. I enlighet härmed skulle bestämmelsen
kunna erhålla följande ändrade lydelse: »för resande avsedd försäljning å
station för järnväg eller annat trafikmedel, i järnvägsvagn eller å fartyg».

Köpmannaförbundets krav på förtydligande av de stadganden i butik-
stängningslagen, som voro av betydelse för *övriga kiosker*, understöddes av
Sveriges tobakshandlares riksförbund, aktiebolaget svenska tobaksmonopolet,
kvinnliga kontorist- och expeditföreningen, Stockholms frukthandlareförening
samt länsstyrelserna i Östergötlands, Kalmar, Älvsborgs, Skaraborgs, Väster-
norrlands och Norrbottens län, varjämte även länsstyrelserna i Jönköpings,
Kronobergs, Blekinge, Kristianstads, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs
och Jämtlands län, ehuru i mindre tydlig form, anslöto sig till samma
mening. Önskemålet om förtydligande biträdades jämväl av polismästaren i
Stockholm, poliskamrarna i Malmö och Norrköping, magistraterna i Upp-
sala och Linköping samt handelskammaren i Göteborg.

I allmänhet lades följande synpunkter till grund för anspråket på för-
tydligande. En viss osäkerhet syntes råda beträffande innebörden av be-
stämmelserna i 15 § angående försäljning i samband med kaféerörelse och
försäljning respektive utomhus och i mindre omfattning, och syntes denna
osäkerhet på sina håll ha medfört, att kioskhandeln fått taga en omfattning,
som icke stode i god överensstämmelse med lagens anda och mening. Då
kioskerna nära nog utan undantag huvudsakligen bedreve försäljningsverk-
samhet och med den s. k. serveringen, där sådan förekomme, endast åsyf-

tades att åt försäljningen å otillåten tid giva ett sken av laglighet, borde givetvis den nuvarande stängningslagen tillämpas även å dessa återförsäljare. Handel i kiosk vore icke att anse såsom handel »utomhus» och borde sålunda vara likställd med handel i bod samt ej falla under undantagsbestämmelserna i 15 §. Då emellertid de bestämmelser, som eventuellt ägde tillämpning å ifrågakvarande kioskhandel, blivit avfattade på ett tämligen svävande sätt, erfordrades en närmare precisering av desamma.

Något förtydligande av förevarande bestämmelser erfordrades däremot icke enligt de yttranden, som avgivits av aktiebolaget Alga, svenska tidningsutgivareföreningen, aktiebolaget svenska pressbyrån, svenska handelsarbetareförbundet och Stockholms fruktförsäljareförening. Ej heller funno överståthållareämbetet samt länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Örebro, Gävleborgs och Västerbottens län dylikt behov föreligga.

Denna sin ståndpunkt grundade de nämnda myndigheterna och sammanlutningarna väsentligen å följande skäl. Det vore obestriddigen ett allmänhetens intresse att även om kvällarna, efter det arbetet för dagen slutat, äga möjlighet att tillhandla sig vissa förbrukningsvaror för omedelbar konsumtion, och detta intresse borde respekteras, så långt som med god ordning vore förenligt. Att denna form av handel hastigt utvecklats, berodde nog på, att den tillgodosåge ett allmänhetens behov. Sådan den hittills i stort sett bedrivits, syntes den ej heller ha medfört några nämnvärda olägenheter i socialt eller hygieniskt avseende. Med hänsyn till beskaffenheten av den försäljning, som i allmänhet ägde rum i kioskerna, kunde densamma icke anses innebära någon egentlig illojal konkurrens. I regel skulle nämligen, därest genom lagbestämmelser den nuvarande kioskhandeln i större eller mindre mån begränsades, den försäljning, som sålunda berövades kioskhandeln, knappast i någon större utsträckning komma butikshandeln till godo. Vad köpmannaförbundet anfört syntes snarare böra uppmärksammas av vederbörande domstolar än leda till ändring av gällande lagbestämmelser. Att härutinnan meddela stadganden, som icke kunde bliva föremål för olika tolkning, skulle möta stora svårigheter, och torde dessa spörsmål få bedömas från fall till fall. Då man väl finge räkna med förefintligheten av konkurrensavund, torde det få anses vara sörjt för att lagöverträdelser av antydd art komme till åklagarmyndighetens kännedom. Att ej nämnda myndighet ingripit i flera fall än som skett tydde på, att lagöverträdelser ej förekomme i den utsträckning, som köpmannaförbundet syntes vilja göra gällande.

I denna del anförde *socialstyrelsen* följande:

Enligt socialstyrelsens mening torde det icke kunna förnekas, att de åsyftade bestämmelserna äro i viss mån otydliga, och att otydligheterna kunna vara ägnade att leda till lagöverträdelser och stundom till uppenbart kringgående av lagen. Svårigheten att avgöra vad som är att hänföra till »kafé- eller restaurangrörelse» medför, att en del kioskföretag tro sig kunna strafflöst bedriva försäljning av exempelvis tobaksvaror, om de blott, såsom köpmannaförbundet antytt, därjämte försälja en chokladbit, en karamell eller

dylikt. En sådan uppfattning måste emellertid anses vila på uppenbar van-tolkning, och den, som gör sig skyldig till ett dylikt förfarande, bör, om det beifras, otvivelaktigt vara förfallen till straff enligt 9 § butikstängningslagen. Ej heller synes försäljning från kiosk till förbrukning å stället av enbart sådana varor som kakor eller läskedrycker under alla förhållanden konstituera kafé- eller restaurangrörelse. Här för synes nämligen böra uppställas det villkoret, att serveringsrörelsen icke är av alltför obetydlig omfattning, i vilket avseende kan tjäna till ledning bland annat om den är så anordnad med bord och sittplatser för gästerna, att det tydligt framgår, att den huvudsakliga uppgiften och icke blott bisyftet är bedrivande av kafé- eller restaurangrörelse i den mening, som gives däråt av allmänna språkbruket. Det låter sig emellertid knappast göra att i lagtexten införa en anvisning om tolkningen av detta begrepp. Såsom från flera håll anförts, är det snarare en fråga, som bör göras till föremål för domstols prövning i varje särskilt fall. Nämnas bör måhända, att man haft under övervägande att, till förhindrande av tobaksförsäljning från kiosker med endast skenbar kafé- eller restaurangrörelse, låta den ifrågavarande undantagsbestämmelsen i 15 § äga tillämpning å tobaksvaror, endast så framt försäljningen skedde under utövning av sådan kafé- eller restaurangrörelse, vid vilken servering av lagad mat ägde rum. En sådan inskränkning har emellertid icke ansetts skäligen kunna uppställas, då det finnes talrika verkliga kaféer, som icke tillhanda-hålla sådana varor.

Vad nu sagts om förutsättningarna för att kafé- eller restaurangrörelse skall kunna anses föreligga gäller icke blott kiosker. Även i andra fall, t. ex. i fråga om vissa frukt- och konfektyraffärer, lära överträdelse av butikstängningslagen förekomma på sådant sätt, att vederbörande affärs-innehavare giver sig sken av att utöva kafé- eller restaurangrörelse genom att tillhandahålla exempelvis vichyvatten eller lemonad i obetydlig utsträck-ning, varigenom de bereda sig möjlighet att hålla sina affärslokaler öppna å tid, då de enligt butikstängningslagen skolat hållas stängda. Dylikt kring-gående av lagen torde enligt styrelsens mening vara åtkomligt redan med lagens nuvarande avfattning.

Ett annat spörsmål, beträffande vilket stor ovisshet råder, är huruvida en kiosk bör betraktas såsom handelsbod eller icke, eller med andra ord huruvida försäljning från kiosk kan anses såsom försäljning »utomhus» och sålunda under vissa förutsättningar vara undantagen från butikstängnings-lagens tillämpning på grund av bestämmelse i de två sista styckena av 15 §. Enbart den omständigheten, att kunden befinner sig utomhus, torde icke kunna anses tillfyllestgörande, för att försäljningen skall anses ske utomhus. Hänsyn bör även tagas därtill, huruvida försäljaren och de salubjudna va-rorna kunna anses ha sin plats utomhus eller icke. Emellertid synes denna fråga knappast kunna lösas annat än på lagtillämpningens väg. Förslaget att låta kioskhandeln med matvaror, läskedrycker, blommor eller dylikt komma under butikstängningslagens föreskrifter i fråga om rätt till öppet-hållande och sålunda skilja mellan försäljning från kiosker, å ena, samt annan utomhushandel (från kärror, bord eller stånd), å andra sidan, kan icke gärna förordas med hänsyn till såväl allmänhetens och kioskinnehavarnas intressen som svårigheten att skilja mellan kiosker och stånd.

Vad därefter angår uttrycket »i mindre omfattning» i sista stycket av 15 §, synes det önskvärt, att en mer exakt begränsning kunde åstadkommas. Den försäljning, som ifrågavarande undantagsbestämmelse åsyftar, bör enligt styrelsens åsikt vara avsevärt begränsad till sin omfattning. Någon anled-ning att giva efter på denna betingelse synes icke föreligga, helst en ten-dens lär göra sig gällande att utvidga kioskhandeln. Skyldighet att föra

handelsböcker åligger icke dem, »som utan biträde av andra än hustru och barn, mångleri- eller annan sådan mindre handelsrörelse idka», men även om sådan skyldighet förefunnes, synes det icke vara lämpligt eller möjligt att i lagen stadga föreskrifter om viss bestämd maximiomsättning såsom villkor för undantaget. Måhända skulle emellertid här berörda önskemål i viss mån tillgodoses, om orden »allenast i mindre omfattning» utbyttes mot »allenast i ringa omfattning».

Härutöver synes även uttrycket »eller dylikt» i sista stycket av 15 § lämna rum för olika tolkningar. Det har nämligen ifrågasatts att försäljning av tobaksvaror icke skulle kunna inrymmas under detta uttryck. Till stöd för denna mening har åberopats, att i Kungl. Maj:ts proposition till 1919 års riksdag med förslag till nu gällande butikstängningslag föredragande departementschefen med dessa ord, vilka med hänsyn till sin något obestämda innebörd icke från den tidigare butikstängningslagen upptagits i socialstyrelsens förslag i ämnet, endast tänkt på »sådan försäljning av blommor och kransar, som äger rum utomhus i mindre omfattning, exempelvis vid begravningsplatser och kyrkogårdar». De uppräknade varuslagen — matvaror, läskedrycker och blommor — äro emellertid synnerligen heterogena, och synes sammanställningen icke utesluta, att under »eller dylikt» även skäligen skulle kunna inbegripas tobaksvaror. Huru härmed än kan förhålla sig, förefaller det mindre önskvärt, att försäljning av tobaksvaror skall kunna äga rum i samband med varje slag av gatuförsäljning, t. ex. från stånd och kärror, och borde med hänsyn därtill tobaksvaror icke omfattas av ifrågavarande undantagsbestämmelse i 15 §. Anmärkas må i detta sammanhang, att Svea hovrätt i utslag den 31 december 1925 på besvär av allmänne åklagaren över ett av rådstuvurätten i Söderhamn den 22 juni 1925 meddelat utslag angående förseelse mot butikstängningslagen synes ha ansett försäljning utomhus av tobaksvaror icke vara av beskaffenhet, varom i 15 § butikstängningslagen förmäles. Med en sådan tolkning av uttrycket »eller dylikt» komme försäljning av tobaksvaror från automatapparater icke under undantagsbestämmelserna i 15 §, utan skulle för bedrivande av dylik försäljning å tid, då handelsbod ej finge hållas öppen, erfordras länsstyrelsens tillstånd.

Utom beträffande tobaksvaror har, såvitt styrelsen har sig bekant, uttrycket »eller dylikt» i 15 § icke givit anledning till tveksamhet.

Ville man emellertid fullständigt undanröja den otydlighet, som uttrycket »eller dylikt» i förevarande sammanhang innebär, skulle, med beaktande av vad förut anförts, möjligen åt sista stycket i 15 § kunna givas följande ändrade lydelse:

»försäljning utomhus i allenast ringa omfattning av mat- eller konditorivaror, läskedrycker, frukt, levande blommor eller växter».

Anmärkas må, att styrelsen härvid avsett att under uttrycket »levande blommor eller växter» även inbegripa av blommor eller växter tillverkade föremål, såsom begravningskransar.

Att i butikstängningslagen införa så detaljerade bestämmelser, att tvekan icke skulle kunna uppstå, huruvida visst slag av försäljning vore dit hänförlig eller icke, synes icke lämpligen låta sig göra, utan torde det få ankomma på domstolarna att träffa avgörande efter omständigheterna i varje särskilt fall.

Såsom en sammanfattning av sitt yttrande framhöll socialstyrelsen, som i ärendet samrätt med kommerskollegium, att köpmannaförbundet icke saknat skäl för sin framställning, då butikstängningslagen otvivelaktigt i de avseenden, som framställningen berörde, gäve anledning till grundade erinringar.

De förslag till de påtalade bristernas avhjäljande, som framstälts av förbundet, hade emellertid med hänsyn till andras berättigade intressen eller andra omständigheter icke ansetts kunna förordas till förverkligande. Ej heller hade styrelsen funnit tillräckliga skäl föreligga att hemställa om lagändring endast i syfte att verkställa de omformuleringar av vissa delar av butikstängningslagens 15 §, vartill styrelsen lämnat utkast.

Köpmannaförbundets framställning har ännu ej föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Vid 1925 års riksdag var frågan om ordnande av kioskhandeln i viss omfattning föremål för riksdagens prövning.

*Riksdagen
1925.*

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 233, hemställde nämligen herr Gardell i Gans, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att utredning måtte verkställas angående vissa i motionen berörda missförhållanden med avseende å försäljning av tobaksvaror från kiosker och att till kommande riksdag måtte framläggas förslag till avhjäljande av dessa missförhållanden.

Till stöd för berörda hemställan anförde motionären:

Uti lagen om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse av den 30 maj 1919 äro vissa medgivanden gjorda om reglerande av tiden, under vilken handelsbod må hållas öppen, med anledning varav olika förhållanden på vissa områden kommit att införas. Beträffande de egentliga affärerna med tobaksvaror torde veterligen icke något undantag från lagens huvudbestämmelser hava införts, varemot vid vissa andra affärer, som, jämte andra varor, tillhandahålla tobaksvaror, har det däremot i vissa orter blivit regel, att undantag tillämpas, och härvid syftas i första hand på den s. k. kioskhandeln. Visserligen torde man hava utgått ifrån att försäljningen från dem huvudsakligen skulle avse andra varor, såsom sötsaker, läskedrycker, tidningar m. m. och att tobakshandeln skulle vara inskränkt till ett minimum.

Rätta förhållandet torde emellertid vara, att under vissa tider, särskilt då tobaksaffärerna äro stängda, den huvudsakliga försäljningen utgöres av tobaksvaror.

Tobakshandlarna hava vid olika tillfällen och i olika sammanhang framfört sina anmärkningar mot förhållandet, både i pressen och till myndigheter, med framhållande av den orättvisa gent emot dem, som denna skiljaktighet i rätten att hålla affärerna öppna ovillkorligen innebär. Då frågan emellertid måste anses vara av den betydelse, att det icke bör få fortgå på detta sätt, synes riksdagen böra taga frågan i övervägande på sådant sätt, att det begäres en opartisk utredning av densamma.

Andra lagutskottet, som behandlade motionen, yttrade i sitt över densamma avgivna utlåtande, nr 18 — efter redogörelse för innehållet i ovan nämnda av Sveriges köpmannaförbund gjorda framställning och de yttranden, som då avgivits över framställningen — följande: Såsom av det föregående framginge, vore de i motionen berörda förhållandena föremål för en på Kungl. Maj:ts föranledande igångsatt, ingående undersökning. Den av motionären påkallade opartiska utredningen vore sålunda redan satt i verket. Det torde vid sådant förhållande ej föreligga anledning för riksdagen att,

utan avvaktan av samma utrednings avslutande och därav föranledda åtgöranden från Kungl. Maj:ts sida, då fatta ståndpunkt till den föreliggande frågan och på grundval därav göra en framställning i ämnet till Kungl. Maj:t. Utskottet hemställde därför, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottets hemställan vann riksdagens bifall.

Framställning från Privata kioskägareföreningen den 26 april 1928.

I en den 26 april 1928 till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse har Privata kioskägareföreningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i butikstängningslagen, att fri handel med tobaksvaror efter butikstängningstid måtte tillåtas envar, som efter vederbörande myndighets tillstånd ägde att från kiosk försälja frukt, konfektyrer och tobaksvaror.

Berörda framställning synes närmast hava föranletts av vissa domstolsutslag, varigenom kioskinnehavare fällts till ansvar för försäljning av, bland annat, tobaksvaror efter sedvanlig butikstängningstid. Till stöd för sin hemställan anförde föreningen huvudsakligen följande. Förbud för kioskerna att tillhandahålla allmänheten tobaksvaror efter butikstängningstid tjänade icke några social-hygieniska intressen genom att medföra minskning i tobaksförbrukningen. Den allmänhet, som förut försett sig med tobaksvaror från kioskerna, komma att i stället vända sig till restauranger, kaféer och automater. Från de kiosker, vilka funnes vid järnvägsstationer, finge tobaksvaror obehindrat försäljas även efter butikstängningstid, och det funnes ingen anledning att för dessa kiosker tillämpa andra regler än för övriga. Därtill komme, att, därest kioskinnehavarna nödgades upphöra med ifrågavarande tobakshandel, deras ekonomiska ställning skulle avsevärt försämrast.

Yttrande från kommerskollegium över kioskägareföreningens framställning.

Kioskägareföreningens ifrågavarande skrivelse remitterades den 28 april 1928 till kommerskollegium. I yttrande den 21 augusti 1928 anförde kollegiet bland annat:

Vid behandlingen av nu ifrågavarande ärende har kollegiet icke kunnat undgå uppmärksamma, att såväl butikstängningslagens undantagsföreskrifter ifråga om kioskhandeln som ock bestämmelserna om kioskhandelns utövande i allmänhet måste i olika hänseenden anses vara mindre tillfredsställande.

Beträffande rätten att idka handel från kiosk eller annat liknande försäljningsställe finnas inga särskilda bestämmelser meddelade i näringsfrihetsförordningen eller i någon speciell författning av näringsrättslig natur. Till följd härav lära näringsfrihetsförordningens och firmalagens allmänna stadganden angående rätt att idka näring vara tillämpliga även på dylik handelsverksamhet. Detta innebär, att envar, som uppfyller de i näringsfrihetsförordningen angivna personliga kvalifikationsvillkoren, äger rätt att efter vederbörlig handels- eller firmaanmälan utöva kioskhandel. För den händelse sådan mindre handelsrörelse bedrivs utan biträde av andra än hustru och barn, föreligger icke skyldighet att göra firmaanmälan, och om försäljningen icke kan anses äga rum från »bod eller upplagsställe», torde icke ens handelsanmälan vara erforderlig för rörelsens utövande.

Emellertid har rätten att idka sådan handelsverksamhet, som utövas från kiosk, stånd eller dylikt, genom andra författningar blivit i väsentliga hänseenden kringskuren.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 erfordras sålunda särskilt tillstånd av magistrat eller stadsstyrelse (i Stockholm av överståthållarämbetet) för att å gator eller andra allmänna platser än sådana, som upplåtits till allmänna försäljningsplatser, idka försäljning från stånd, bod eller dylikt, eller så att den på stället framgående rörelsen därigenom hindras eller uppehålls. För meddelande av dylikt tillstånd lära särskilda villkor kunna uppställas, såsom ifråga om kioskers belägenhet och beskaffenhet samt andra med ordningens upprätthållande sammanhängande omständigheter. Det i ordningsstadgan § 20 åt länsstyrelserna lämnade bemyndigandet att på framställning av eller efter hörande av de kommunala organen fastställa ytterligare ordningsföreskrifter bereder dessutom utrymme för speciella restriktioner. Med stöd av vissa bestämmelser i hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 kunna ytterligare inskränkande föreskrifter meddelas, särskilt ifråga om försäljningen av vissa varuslag och om sättet för varornas förvaring och utställande till salu m. m. Genom i sådan ordning meddelade föreskrifter torde kioschandeln med avseende å vissa varuslag hava blivit i väsentlig omfattning praktiskt taget omöjliggjord.

Av betydelse för kioschandeln, vilken ofta omfattar jämväl utminuterung eller utskänkning av läskedrycker, är även förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker. Beträffande utminuterungen av dylika drycker gälla visserligen — oavsett utminuterung inom läger, kasernområde eller annat uteslutande för krigsmaktens behov upplåtet område — samma villkor, som för idkande av handel i allmänhet äro gällande. Men utskänkningen av de i förordningen avsedda dryckerna har gjorts beroende av särskild anmälan eller, under vissa förutsättningar, av särskilt tillstånd, och förordningen innehåller långt gående föreskrifter med avseende å ordningen för utskänkningens bedrivande.

Det torde icke kunna förnekas, att den speciella rättsliga reglering, som kioschandeln sålunda är underkastad, i påfallande grad avviker från de i näringsfrihetsförordningen innefattade allmänna principerna rörande rätten att idka handel. Kioschandeln kan i själva verket sägas ha gjorts till en koncessionspliktig näring i vad gäller såväl näringsrätten överhuvud som de varuslag, försäljningen må omfatta. Måhända kan en dylik särställning för kioschandeln vara särskilt ur ordningssynpunkt påkallad. Men det synes angeläget, att, då rätten att idka viss näringsrörelse sålunda göres till föremål för restriktioner, tillräckligt detaljerade och entydiga föreskrifter lämnas rörande restriktionernas omfattning, så att en enhetlig rättstillämpning möjliggöres. I detta hänseende kunna nu gällande bestämmelser icke anses tillfredsställande, och de hava också, enligt vad kollegiet inhämtat, berett svårigheter för vederbörande myndigheter vid tillämpningen.

Härtill kommer, att särskilt butikstängningslagens hithörande stadganden delvis äro svävande och svårtolkade. Därutinnan får kollegiet åberopa ett av Socialstyrelsen i samråd med kollegiet den 11 november 1926 avgivet utlåtande angående framställning av Sveriges köpmannaförbund om revision av ifrågavarande lag.

Vad angår det i den remitterade framställningen nu gjorda yrkandet om frigivning av handeln med tobak från kiosker torde detsamma enligt kollegiets mening näppeligen kunna för närvarande bifallas med hänsyn till innebörden av de principer, som ligga till grund för butikstängningslagens allmänna stadganden. Men kollegiet finner önskvärt, att en allsidig utredning verkställes rörande kioschandeln rättsliga reglering i allmänhet i syfte att utröna, huruvida icke de nu gällande, på flera olika författningar splittrade bestämmelserna, vilka delvis äro av svårtolkad beskaffenhet och svävande inne-

börd, kunna ersättas med en mera enhetlig och efter praktiska behov bättre avpassad lagstiftning. En dylik utredning, som bland annat torde böra omfattas för att i detta sammanhang böra av kollegiet verkställas.

Under återopande av vad sålunda anförts får kollegiet hemställa, att den remitterade framställningen icke må föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Jämväl den av kioskägareföreningen gjorda framställningen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

*Utredning
angående
handel genom
utomhus-
automater.*

För närvarande pågår på Kungl. Maj:ts föranstaltande utredning i fråga om viss utomhus bedriven handel. Den 31 december 1929 uppdrog nämligen Kungl. Maj:t åt kommerskollegium att i samråd med medicinalstyrelsen och socialstyrelsen verkställa utredning rörande den genom utomhusautomater bedrivna handeln i vissa hänseenden.

Vid ärendets behandling i statsrådet anförde chefen för socialdepartementet statsrådet Lübeck bland annat följande:

Handel av ifrågavarande slag har under senare år vunnit en alltmer ökad omfattning och representerar uppenbarligen numera betydande belopp. Utvecklingen av densamma har emellertid samtidigt framkallat vissa anmärkningar. Särskilt rikta sig dessa mot den på dylikt sätt bedrivna handeln med livsmedel, under vilket uttryck i detta sammanhang inbegripes jämväl frukt, konditorivaror, konfektyrer, choklad, tabletter och dylikt. Det har med avseende å denna handel erinrats, att motsvarighet saknas till de bestämmelser i hälsovårdsstadgan, genom vilka den i butik bedrivna handeln med livsmedel reglerats för tillgodoseende av hygieniska krav; att emellertid behovet av reglerande föreskrifter ingalunda kan anses mindre med avseende å automathandeln, eftersom de i densamma salubjudna varorna ofta nog genom damm, direkt solljus, fuktighet, kyla eller på annat sätt vore utsatta för skadlig inverkan; att butikshandeln utsättes för en ojämn konkurrens, som är ägnad att motverka ordnade förhållanden på livsmedelshandelns område, samt att möjligheten till kontroll över de i automater salubjudna varornas beskaffenhet är otillfredsställande. Även sociala olägenheter hava påståtts vara i viss mån förenade med denna handel. I sådant avseende har gjorts gällande, att bestämmelserna i butikstängningslagen, i den mån dessa avse att begränsa tiden för handel med livsmedel, genom dessa apparater bliva utan praktisk betydelse; att automaterna äro ägnade att motverka den uppväxande ungdomens fostran till sparsamhet, att de tvärtom hos densamma uppamma konstlade behov och att de i ett icke ringa antal fall varit anledning till brottsliga handlingar av minderåriga.

Utan att ingå på frågan, huruvida och i vad mån dessa anmärkningar äga berättigande, anser jag mig kunna konstatera, att de antyda tillvaron av ett komplex av spörsmål, som i det allmännas intresse påkallar närmare undersökning. Denna bör i enlighet med vad ovan anförts avse frågan om behovet och möjligheterna att beträffande den utomhus genom automater bedrivna handeln meddela föreskrifter, som utan att oberättigat inkräkta på de intressen, vilka därmed äro förenade, kunna vara ägnade att förebygga med densamma förenade olägenheter.

En fråga om revidering av butikstängningslagen, som i viss mån äger samband med det i förevarande motioner berörda spörsmål, har under fjolåret dragits under Kungl. Maj:ts prövning genom framställningar från Svenska konditorföreningen och Sveriges konditorförening.

I en den 17 november 1930 till Kungl. Maj:ts ingiven skrivelse har Svenska konditorföreningen hemställt, bland annat, att gällande lag ändras så, att tiden för handel med konditorivaror och konfektyrer i egentliga konditorier utsträcker — såväl beträffande vardagar som sön- eller helgdagar — att omfatta även den tid, under vilken konditorierna eljest äga rätt att hålla öppet för servering av sina varor, att denna tid fixeras beträffande vardagar till tiden mellan kl. 6—22 och sön- eller helgdagar till kl. 7—11 och 1—22, samt alternativt att — därest dessa önskemål icke kunna vinna bifall — sådana åtgärder snarast vidtagas, att effektiv övervakning av nu gällande lags efterlevnad ernås.

Sveriges konditorförening har i skrivelse den 1 december 1930 till Kungl. Maj:ts anhållit, *antingen* att i § 15 femte punkten i butikstängningslagen från tillämpningen undantages och således medgives sådan försäljning som bedrivs under utövandet av eller i samband med kafé- eller restaurangrörelse eller avser försändning eller avhämtning av lagad mat, tillagade alkoholfria drycker eller svagdricka *eller* att någon bestämmelse infogas, som direkt medgiver konditori med servering för allmänheten rätt att under samma tid som servering pågår försälja egna varor, dock utan att därigenom personalens arbetstid får obehörigen förlängas.

Till stöd för berörda framställningar har huvudsakligen anförts, att gällande bestämmelser i ämnet visat sig sakna stöd i allmänna rättsmedvetandet samt att deras efterlevnad icke kunde effektivt övervakas, varjämte framhållits, att, bland andra, kioskinnehavare vore oförhindrade att till avhämtning försälja konditorivaror å tid, då sådan försäljning icke finge bedrivas i konditorierna.

Sedan Kungl. Maj:ts anbefallt socialstyrelsen att efter samråd med kommerskollegium avgiva yttrande över sistnämnda framställningar, har sådant yttrande avgivits den 9 april 1931. Dessa myndigheter hava därvid tillstyrkt sådan ändring av butikstängningslagen, att från tillämpning av lagens stadganden skulle undantagas även sådan försäljning, som bedrivs under utövning av eller i samband med kafé- eller restaurangrörelse och avsåge avhämtning av bageri- eller konditorivaror.

Som skäl för sitt ändringsförslag hava myndigheterna i huvudsak åberopat de skäl, som i konditorföreningarnas skrivelser anförts.

Av den ovan lämnade redogörelsen framgår, att frågan om revision av åtskilliga bestämmelser i butikstängningslagen dragits under Kungl. Maj:ts prövning genom framställningar från enskilda sammanslutningar. Bland de spörsmål, som därvid berörts, är även frågan om ändrade föreskrifter rörande den s. k. kioskhandeln. Över nämnda framställningar hava numera

Framställningar från Svenska konditorföreningen och Sveriges konditorförening.

Yttranden över sistnämnda framställningar.

Utskottet.

infordrade yttranden avgivits. Då det torde kunna förväntas, att det i förevarande motioner behandlade spörsmålet inom en nära framtid blir föremål för ett allsidigt övervägande från Kungl. Maj:ts sida, synes utskottet anledning icke föreligga för riksdagen att nu fatta ståndpunkt i ämnet och på grundval därav hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning i ärendet.

Utskottet får fördenskull hemställa,

att motionerna I: 135 och II: 190 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 5 maj 1931.

På andra lagutskottets vägnar:

HJALMAR VON SYDOW.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *von Sydow, Sigfrid Hansson, Österström, von Geijer, Hagman, Nordborg,* Norman och Löfvander;*

från andra kammaren: herrar *Magnusson i Kalmar, Magnusson i Skövde, Hage, Johanson i Hallagården, Aronson, Sandström i Nyland, Björnberg och Hansson i Trollhättan.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.